

LINEKE EN DE ZINGENDE KLOKKEN

K. NOREL

Als je aan Lineke vraagt wat haar mooiste Kerstfeest is geweest, dan zegt zij dadelijk: dat van verleden jaar.

Met haar broertje Jan logeerde ze bij grootvader en grootmoeder. Die wonen in een kleine stad. Daar hebben ze een hoog huis en achter dat huis is een grote tuin.

In die tuin lag sneeuw. Lineke en Jan hebben sneeuwballen gegooid met tante Loes en met grootvader. Ja, ook met grootvader, want die is wel een beetje oud — hij heeft een kaal hoofd, zó oud is hij — maar hij kan sneeuwbalgooien, nou! Lineke en Jan kunnen ook sneeuwbalgooien. Ze hebben grootvader geraakt. Hij kreeg een witte plak op zijn jas: dat deed Jan. En toen een witte plak op zijn broek: dat deed Lineke. En daarna een witte plak precies boven op zijn hoofd: dat deed Jan weer.

Jan schrok, toen hij zó goed raakte. Maar Lineke lachte schaterend. „Nu heeft opa geen kaal hoofd meer; nu is hij wit, net als de oude dokter!”

En grootvader lachte ook. „Nu ben ik net zo deftig als de dokter,” zei hij.

Toen durfde Jan ook lachen, en toen was hij trots dat hij zo goed kon gooien.

Dat sneeuwbalgooien was fijn. En het Kerstmaal, dat grootmoeder gekookt had, was fijn, en de Kerstfeestvieringen in de kerk en thuis waren mooi. Maar het allerfijnste, ja het àllerfijnste van het Kerstfeest was de wandeling, die Lineke en Jan met grootvader maakten op de avond vóór het Kerstfeest.

Ze hadden de avondboterham gegeten en grootmoe zei: „’t Is kinderbedtijd.” Maar grootva vroeg: „Mogen ze nog niet even met mij mee? Ze moeten het zingen van de klokken toch nog horen.” Daarop zei grootmoe: „Een kwartiertje dan.”

Jan en Lineke hadden elkander eventjes aangekeken en stilletjes gelachen. Zo’n opa! Die zei dat klokken zongen. Dat kon natuurlijk niet. Kinderen zingen en grote mensen zingen, en engelen hebben gezongen op het eerste, grote Kerstfeest in het veld bij Bethlehem. Maar klokken zingen niet. Klokken *slaan* als er een uur om is, en klokken *luiden* als de kerk begint. En vader heeft hun verteld, dat vroeger de klokken *klepten* als er brand was. Maar klokken *zingen* niet. Ze hebben toch geen mond!

Ze lachten eventjes, maar ze zeiden niet van nee. Ze vonden het veel te fijn bij avond een wandeling met opa in de sneeuw te maken.

’t Was buiten koud, maar dat gaf niks. Ze hadden dikke jassen aan en mutsen over de oren. De sneeuw glinsterde in het licht van de lantarens. De hemel leek een grote koningsmantel van donkerblauw fluweel met heel veel goud er op van sterren. De hoge huizen van de binnenstad, waar sneeuw op lag, hadden op de daken witte trappen. ’t Was of die trappen naar de hemel voerden.

Het was stil op straat. Er liepen wel mensen, maar je hoorde ze niet. Alleen als ze vlak langs je gingen, hoorde je het lichte kraken van de sneeuw onder hun voeten.

Toen kwam er geluid hoog uit de lucht. Klokken gingen slaan en luiden. Heel veel klokken, kleine en grote, lichte en zware. Wel honderd klokken klonken door elkaar. Dat was een vreemd spel van die klokken, zoals Jan en Lineke nooit hadden gehoord. Maar het was toch geen zingen!

Grootvader zong zachtjes met de klokken mee, en toen hoorden Lineke en Jan dat het tòch zingen was.

Daar is uit 's werelds duistere wolken
Een licht der lichten opgegaan....

werd er gezongen.

Het zingen kwam van boven, uit een verre hoogte, die zij niet konden zien. Het was of het zingen uit de hemel kwam.

Toen dit lied uit was begon een ander. Jan en Lineke hoorden bij de eerste regel al welk lied er nu gezongen werd. Het was

Hoe zal ik U ontvangen,
Hoe wilt Gij zijn ontmoet....

En daarna volgde de engelenzang: Ere zij God....

„Zingen de engelen nu, grootva?” vroeg Lineke eerbiedig.

Jan wou gaan lachen. „Het klokkenspel zit in de toren, kind.”

Maar grootva zei ernstig: „Ja, Lineke, nu zingen de engelen.”

„Wáár zingen de engelen?” vroeg Lineke.

„Daarboven,” antwoordde grootvader. „Wij kunnen hen niet zien.

Zij zien ons wel. Wij kunnen hen maar zelden horen. Zij horen ons altijd. Zij zijn de boodschappers van God.”

„O,” zei Lineke.

Daarop luisterden ze alle drie.

Het was zo mooi, dit lied van de engelen. Lineke keek naar de witte trappen op de daken van de oude huizen. Zouden de engelen langs die trappen gaan? Of waren ze in de toren, waarvan je in het donker vaag de vorm kon zien aan witte vlekken van sneeuw, die op de transen lag?

Toen het lied uit was, zuchtte Lineke en zei: „Wat zongen de engelen mooi!”

Grootvader kneep haar hand.

Een halfuur later lag Lineke in haar bedje in de zolderkamer van het hoge huis.

Het raamgordijn was open. Zij kon de witte trappen op de daken zien en de witte flanken van de toren en de gouden sterren aan de donkere hemel. Het was allemaal zo mooi. En de engelen waren er ook, al kon zij die niet zien of horen.

Toen ze sliep, zag Lineke de engelen echter wel en hoorde zij ze ook. Ze waren gekleed in blinkend witte gewaden en ze zongen: Ere zij God!

LINEKE EN DE ZINGENDE KLOKKEN

K. NOREL

Als je aan Lineke vraagt wat haar mooiste Kerstfeest is geweest, dan zegt zij dadelijk: dat van verleden jaar.

Met haar broertje Jan logeerde ze bij grootvader en grootmoeder. Die wonen in een kleine stad. Daar hebben ze een hoog huis en achter dat huis is een grote tuin.

In die tuin lag sneeuw. Lineke en Jan hebben sneeuwballen gegooid met tante Loes en met grootvader. Ja, ook met grootvader, want die is wel een beetje oud — hij heeft een kaal hoofd, zó oud is hij — maar hij kan sneeuwbalgooien, nou! Lineke en Jan kunnen ook sneeuwbalgooien. Ze hebben grootvader geraakt. Hij kreeg een witte plak op zijn jas: dat deed Jan. En toen een witte plak op zijn broek: dat deed Lineke. En daarna een witte plak precies boven op zijn hoofd: dat deed Jan weer.

Jan schrok, toen hij zó goed raakte. Maar Lineke lachte schaterend. „Nu heeft opa geen kaal hoofd meer; nu is hij wit, net als de oude dokter!”

En grootvader lachte ook. „Nu ben ik net zo deftig als de dokter,” zei hij.

Toen durfde Jan ook lachen, en toen was hij trots dat hij zo goed kon gooien.

Dat sneeuwbalgooien was fijn. En het Kerstmaal, dat grootmoeder gekookt had, was fijn, en de Kerstfeestvieringen in de kerk en thuis waren mooi. Maar het allerfijnste, ja het àllerfijnste van het Kerstfeest was de wandeling, die Lineke en Jan met grootvader maakten op de avond vóór het Kerstfeest.

Ze hadden de avondboterham gegeten en grootmoe zei: „’t Is kinderbedtijd.” Maar grootva vroeg: „Mogen ze nog niet even met mij mee? Ze moeten het zingen van de klokken toch nog horen.” Daarop zei grootmoe: „Een kwartiertje dan.”

Jan en Lineke hadden elkander eventjes aangekeken en stilletjes gelachen. Zo’n opa! Die zei dat klokken zongen. Dat kon natuurlijk niet. Kinderen zingen en grote mensen zingen, en engelen hebben gezongen op het eerste, grote Kerstfeest in het veld bij Bethlehem. Maar klokken zingen niet. Klokken *slaan* als er een uur om is, en klokken *luiden* als de kerk begint. En vader heeft hun verteld, dat vroeger de klokken *klepten* als er brand was. Maar klokken *zingen* niet. Ze hebben toch geen mond!

Ze lachten eventjes, maar ze zeiden niet van nee. Ze vonden het veel te fijn bij avond een wandeling met opa in de sneeuw te maken.

’t Was buiten koud, maar dat gaf niks. Ze hadden dikke jassen aan en mutsen over de oren. De sneeuw glinsterde in het licht van de lantarens. De hemel leek een grote koningsmantel van donkerblauw fluweel met heel veel goud er op van sterren. De hoge huizen van de binnenstad, waar sneeuw op lag, hadden op de daken witte trappen. ’t Was of die trappen naar de hemel voerden.

Het was stil op straat. Er liepen wel mensen, maar je hoorde ze niet. Alleen als ze vlak langs je gingen, hoorde je het lichte kraken van de sneeuw onder hun voeten.

Toen kwam er geluid hoog uit de lucht. Klokken gingen slaan en luiden. Heel veel klokken, kleine en grote, lichte en zware. Wel honderd klokken klonken door elkaar. Dat was een vreemd spel van die klokken, zoals Jan en Lineke nooit hadden gehoord. Maar het was toch geen zingen!

Grootvader zong zachtjes met de klokken mee, en toen hoorden Lineke en Jan dat het tòch zingen was.

Daar is uit 's werelds duistere wolken
Een licht der lichten opgegaan....

werd er gezongen.

Het zingen kwam van boven, uit een verre hoogte, die zij niet konden zien. Het was of het zingen uit de hemel kwam.

Toen dit lied uit was begon een ander. Jan en Lineke hoorden bij de eerste regel al welk lied er nu gezongen werd. Het was

Hoe zal ik U ontvangen,
Hoe wilt Gij zijn ontmoet....

En daarna volgde de engelenzang: Ere zij God....

„Zingen de engelen nu, grootva?” vroeg Lineke eerbiedig.

Jan wou gaan lachen. „Het klokkenspel zit in de toren, kind.”

Maar grootva zei ernstig: „Ja, Lineke, nu zingen de engelen.”

„Wáár zingen de engelen?” vroeg Lineke.

„Daarboven,” antwoordde grootvader. „Wij kunnen hen niet zien.

Zij zien ons wel. Wij kunnen hen maar zelden horen. Zij horen ons altijd. Zij zijn de boodschappers van God.”

„O,” zei Lineke.

Daarop luisterden ze alle drie.

Het was zo mooi, dit lied van de engelen. Lineke keek naar de witte trappen op de daken van de oude huizen. Zouden de engelen langs die trappen gaan? Of waren ze in de toren, waarvan je in het donker vaag de vorm kon zien aan witte vlekken van sneeuw, die op de transen lag?

Toen het lied uit was, zuchtte Lineke en zei: „Wat zongen de engelen mooi!”

Grootvader kneep haar hand.

Een halfuur later lag Lineke in haar bedje in de zolderkamer van het hoge huis.

Het raamgordijn was open. Zij kon de witte trappen op de daken zien en de witte flanken van de toren en de gouden sterren aan de donkere hemel. Het was allemaal zo mooi. En de engelen waren er ook, al kon zij die niet zien of horen.

Toen ze sliep, zag Lineke de engelen echter wel en hoorde zij ze ook. Ze waren gekleed in blinkend witte gewaden en ze zongen: Ere zij God!

Daar is uit 's werelds duistere wolken
Een licht der lichten opgegaan....

werd er gezongen.

Het zingen kwam van boven, uit een verre hoogte, die zij niet konden zien. Het was of het zingen uit de hemel kwam.

Toen dit lied uit was begon een ander. Jan en Lineke hoorden bij de eerste regel al welk lied er nu gezongen werd. Het was

Hoe zal ik U ontvangen,
Hoe wilt Gij zijn ontmoet....

En daarna volgde de engelenzang: Ere zij God....

„Zingen de engelen nu, grootva?” vroeg Lineke eerbiedig.

Jan wou gaan lachen. „Het klokkenspel zit in de toren, kind.”

Maar grootva zei ernstig: „Ja, Lineke, nu zingen de engelen.”

„Wáár zingen de engelen?” vroeg Lineke.

„Daarboven,” antwoordde grootvader. „Wij kunnen hen niet zien.

Zij zien ons wel. Wij kunnen hen maar zelden horen. Zij horen ons altijd. Zij zijn de boodschappers van God.”

„O,” zei Lineke.

Daarop luisterden ze alle drie.

Het was zo mooi, dit lied van de engelen. Lineke keek naar de witte trappen op de daken van de oude huizen. Zouden de engelen langs die trappen gaan? Of waren ze in de toren, waarvan je in het donker vaag de vorm kon zien aan witte vlekken van sneeuw, die op de transen lag?

Toen het lied uit was, zuchtte Lineke en zei: „Wat zongen de engelen mooi!”

Grootvader kneep haar hand.

Een halfuur later lag Lineke in haar bedje in de zolderkamer van het hoge huis.

Het raamgordijn was open. Zij kon de witte trappen op de daken zien en de witte flanken van de toren en de gouden sterren aan de donkere hemel. Het was allemaal zo mooi. En de engelen waren er ook, al kon zij die niet zien of horen.

Toen ze sliep, zag Lineke de engelen echter wel en hoorde zij ze ook. Ze waren gekleed in blinkend witte gewaden en ze zongen: Ere zij God!

O, het hele Kerstfeest in die kleine stad was mooi geweest: de kerkgang over de witte sneeuw, terwijl heel zware klokken luiden; het Kerstfeest voor de kinderen, waarheen zij gingen met tante Loes; het Kerstfeest thuis met kalkoen en pudding en een fijn verhaal van grootvader; het sneeuwbalgooien met de witte plak op grootva's kruin. Maar de avond toen de engelen zongen was het àllermooist.

Lineke en Jan zullen het komende Kerstfeest weer bij grootvader en grootmoeder vieren. Bij leven en welzijn, heeft grootvader gezegd. Dat zegt grootvader er altijd bij, als hij plannen maakt. Jan begrijpt niet, waarom het er bij moet. Zij gaan met het Kerstfeest naar grootvader en grootmoeder. Dat staat vast.

Een week na Sinterklaas zegt moeder echter tegen Lineke en Jan dat er waarschijnlijk niets van het plan kan komen, omdat grootmoeder ziek geworden is.

Lineke laat de lip een beetje hangen als moeder dat zegt. Jan niet. Het duurt nog veertien dagen. Dan is grootmoe vast weer beter.

Nu is de Kerstvacantie al begonnen. Over drie dagen zal het Kerstfeest zijn. Er is nog geen bericht gekomen dat grootmoeder beter is.

„We gaan niet,” zegt Lineke bedroefd.

„Daar weet je niks van,” houdt Jan nog altijd vol.

Onder het eten rinkelt de telefoon.

„Grootvader!” roept Jan onmiddellijk.

Vader neemt de hoorn van het toestel en Jan en Lineke luisteren gespannen. Het is grootvader en vader zegt: „Gelukkig!”

Dan klaart Lineke's gezichtje op en Jan roept triumferend: „Zie je wel!”

„Ik breng ze morgenochtend,” zegt vader door de telefoon.

Dan kunnen Jan en Lineke niet langer blijven zitten op hun stoel. Ze doen een rondedans en juichen totdat vader hun een schrobbering geeft, omdat hij niets meer verstaan kan door de telefoon. De volgende morgen rijden ze met z'n drieën in de auto door een witte wereld. Het heeft vannacht gesneeuwd en het vriest nu een beetje. Het is net zulk prachtig winterweer als verleden jaar en het zal vast een even heerlijk Kerstfeest worden als het toen geweest is. Daar komt het stadje in zicht. Het is, uit de verte gezien, precies een

speelgoedstad. Een hoge wal, die anders groen is en nu wit, ligt er omheen. Daarbinnen zijn de lage daken van veel kleine huisjes. Meer naar het midden zijn hogere daken. Onder een van die woont grootvader. Precies in het midden van het stadje staat de toren van het klokkenspel. En al dat speelgoed is met poedersuiker overstrooid.

Ze rijden door de oude poort, door nauwe straten, langs een smalle gracht. Daar staan ze voor het grote huis.

„Voorzichtig, denk er om,” zegt vader, als Lineke en Jan uit de auto springen en de hoge stoep opklimmen.

Ja, ja, ze denken er om. Ze moeten stil zijn, want grootmoeder is nog een beetje ziek. Ze zullen helemaal geen drukte maken, nù niet en al de dagen van hun vakantie niet. Jan trekt zachtjes aan de koperen ring, die een groene leeuw in zijn bek houdt. Die leeuw kruipt nu voorzichtig uit zijn hol en de bel achter het hol luidt langzaam. Ze wachten stil. Zie je wel; ze denken er heel goed aan dat grootmoe nog een beetje ziek is.

Maar tante Loes gooit de deur wijd open. „Ha, ben jullie daar!” roept zij blij en luid. En grootvader komt achter haar aan, zo hard en vrolijk lachend dat de gang er van weerklinkt. En daar komt waarlijk grootmoeder zelf aan en haar lieve ogen lachen en haar zilveren krulletjes dansen op haar hoofd en haar stem is vrolijk en ze zegt dat ze het fijn vindt dat de kinderen er weer zijn en ze geeft Lineke een dikke pakkerd en Jan krijgt ook een zoen van haar.

Grootmoe is helemaal niet ziek. Ze is zo vrolijk als ooit. Bij de keuken ruiken ze, dat grootmoe daar aan het werk geweest is, ze heeft vast weer kalkoen gebraden. Het wordt weer een fijn Kerstfeest.

De eerste dag is heerlijk. Ze gaan een sneeuwpop maken in de tuin en daarna sneeuwbalgooien. Ze raken grootva dit keer in zijn nek. Maar ze krijgen er zelf ook van langs, want grootvader wast hen met sneeuw, zodat het water in hun hals druipt. Als ze eindelijk binnenkomen, tintelen hun vingers en kriebelt het op hun rug. Ze lachen luid en praten druk en grootmoe lacht ook mee.

Maar opeens houdt Lineke, geschrokken, op met lachen. Ze heeft een kleine scherpe groef van pijn gezien op grootmoeders gezicht. Ze geeft Jan een stomp, omdat die erg hard lacht.

„Wat dan?” vraagt Jan.

„Wij kunnen bidden.”

„O ja, dat kun je doen,” weet Jan. „Dat is gemakkelijk genoeg.”

„Ik wou niet zó maar bidden, zoals je voor het eten doet en voor het slapen gaan,” zegt Lineke.

„Hoe wou je dan?”

„Ik wou aan de engelen vragen of die een boodschap voor mij willen brengen naar de hemel.”

Jan lacht een beetje smalend.

„Het kàn toch,” verdedigt Lineke zich. „De engelen zijn dienaren van God.”

„O ja, maar God hoort je zo ook wel.”

Dat weet Lineke. Moeder en vader hebben het haar vaak gezegd. God hoort je overal en altijd, zelfs als je fluistert; zelfs als je niets zegt, weet Hij wat je denkt.

Maar de engelen zijn dienaars en boodschappers van God. Als een engel een boodschap in de hemel brengt, zal God vast eerder horen dan wanneer een klein meisje het vraagt van de aarde af. Ze praat er niet verder over met Jan. Jan lacht haar toch maar uit. Ze wil zelf proberen of ze een engel vinden kan, die een boodschap voor haar naar de hemel wil brengen. Ze denkt lang na. In haar voorhoofd komt een rimpel, zo diep denkt ze.

Die middag gaat Jan na het eten met grootvader naar de schuur achter in de tuin om brandhout te hakken. Lineke helpt tante Loes bij het wassen van de vaat. Daarna gaat tante Loes naar boven en zit Lineke alleen. Ze kijkt het raam uit naar de daken van de huizen met de witte trappen; ze kijkt naar de hoge toren met de witte plakken. In die toren zijn de klokken, die verleden jaar gezongen hebben. Vanavond zullen die klokken weer gaan zingen. Lineke denkt na. De rimpel in haar voorhoofd wordt heel diep.

Opeens springt ze van haar stoel. Zij weet het. Zij weet het! Zó moet het!

Ze loopt naar de gang. Haar manteltje en mutsje hangen aan de kapstok, heel hoog. Lineke kan er niet bij. Maar op een stoel kan ze er wel bij. Ze haalt een stoel, klimt er op en grijpt de muts en het manteltje. Ze zet de muts op; hij zit scheef. Ze trekt de mantel aan; de mouw van haar jurk kruipt in de mantel-

mouw omhoog. Ze knoopt de mantel vast; vreemd, van onderen is er een knoop te veel; vreemder nog, van boven is een knoops-gat over. Maar het hindert allemaal niets.

Lineke doet heel stilletjes. Grootmoe is ziek. En tante Loes moet haar ook niet horen. Komen grootvader en Jan er niet aan? Neen, ze zijn nog in de schuur. Hoor ze kappen!

Nu moet ze de voordeur opentrekken. Dat gaat zwaar. Lineke kan moeilijk bij de kruk. Maar Lineke is sterk. Ze trekt en trekt. De deur gaat open. Lineke staat op de hoge stoep.

O, daar slaat de deur met een bons achter haar dicht. Die bons zal grootmoe pijn doen. En tante Loes zal misschien komen.

Haastig loopt Lineke de hoge stoep af. De sneeuw kraakt zachtjes onder haar voetjes. Ze kijkt een beetje angstig om. De deur blijft dicht. Niemand roept haar terug.

Zij kent de weg. Deze straat, die straat, nog een straat. Daarna een klein, krom straatje. Dan is ze er.

In het kromme straatje staat ze geschrokken stil. Het kan niet. Het kan tòch niet. De deur is stellig dicht. Als hij al niet op slot is, is hij toch te zwaar om hem open te duwen, véél zwaarder dan de deur van grootvaders huis. Ze moest maar weer teruggaan. Toch loopt ze door.

Kijk, de deur staat open!

Maar zij kan toch niet binnengaan. Er staan mannen met een kar voor de deur.

Lineke gaat kijken bij de mannen. Zij tillen een grote Kerstboom van de wagen en dragen hem door de deur naar binnen. Nu zijn ze in het kerkportaal. Nu gaan de grote binnendeuren open en dragen ze de boom in de kerk. Lineke kan van buiten af de witte muren en de koperen kronen zien. De binnendeuren slaan achter de mannen dicht.

Nu is Lineke alleen in het portaal. Daar ziet ze op zij een kleine deur. Zou dat...? Zij trekt hem open. Ja, hier is wat ze zoekt. De trap!

Ze klimt al. De stenen treden zijn uitgesleten. De leuning is een vettig touw. En de trap draait al maar rond. Lineke wordt een beetje dronken van dit draaien. Ze wordt ook moe van het klimmen. En ze wordt een beetje bang, want het is donker op de trap. Zou ze maar niet weer teruggaan? Maar grootmoe moet toch beter worden!

Ha, ginds is licht. Een raam! Ze klimt er heen. Het is een smal raam in een dikke muur. Ze kijkt er door. Ze kan over de daken van de huizen heen zien. Wat is ze al hoog geklommen! Nu zal ze gauw zijn, waar ze wezen wil.

Ze is niet bang meer en na een poosje rusten ook niet meer moe en duizelig. Ze klimt verder.

Maar nu wordt het weer donker op de trap en de trap draait zo erg. Ze wordt weer duizelig en moe.

Daar is wéér een raam. O, nu kan ze over de hele stad heen zien. Die is wit en rood. Wit van de sneeuw en rood van pannendaken. Ze kijkt zelfs op het stadhuis neer. Nu is ze vast héél dicht bij waar ze wezen wil.

Ze klimt nòg verder. Het wordt erg donker op de trap en Lineke wordt erg moe. Ze klimt op handen en voeten verder. De treden van de stenen trap zijn vies en koud. En de wilde wind waait om de toren en door spleten in de muren. Hij joelt en woelt en hij blaast fijne sneeuw in Lineke's gezicht. Lineke is moe en bang. Toch klimt ze door. Ze is nu stellig vlak bij waar ze wezen wil. Daar is een deur. Die drukt ze open. Een open ruimte. Hier zal het zijn!

Maar het is hier anders dan ze heeft verwacht. Er staat een grote, ronde, ijzeren trommel en er lopen draden van die trommel naar omhoog, wel duizend draden.

Dit is niet wat ze zoekt. Maar het moet nu stellig vlak bij zijn. Boven de zoldering, waarheen die draden lopen. Nog één trap. Ze klimt die trap op. Hier waait de wind nog wilder dan daarstraks. Het is hier ook erg koud. Als het niet om grootmoe was... Daar is ze er. Eindelijk! Hier zijn de klokken. Heel veel klokken hangen in grote rekken naast elkaar, achter elkaar, boven elkaar. Er zijn kleine klokken, belletjes haast, en heel erg grote klokken. Er spant zich iets. Een ijzerdraad gaat trillen. Een klok gaat slaan, een tweede, een derde...

Lineke schrikt, maar daarna wordt ze blij. De klokken gaan zingen. Nu zal het komen!

Hoor, vleugelgeruis! En ginds een schaduw in het halfduister zwevend. Het kòmt!

De schaduw is niet wit, maar grauw. Het is geen zweven, maar een haastig zigzag vliegen. En het geruis wordt dof gewapper. Er gaan meer klokken slaan. Maar dit is geen zingen of muziek.

keuken voor het eten zorgen. Eindelijk komt ze in de huiskamer om de tafel te dekken.

Grootvader en Jan zijn samen bezig met een mecanodoos. Ze bouwen een machine.

„Waar is Lineke?” vraagt tante Loes.

Grootvader zoekt een kamrad voor de machine. „Lineke?” vraagt hij afwezig.

„Ja, Lineke. Is zij hier niet?”

Nu kijkt grootvader op. „Nee,” zegt hij, „was ze niet bij jou?”

„Ik heb haar sinds het borden wassen niet gezien.”

„Ik ook niet,” zegt grootvader. „Jij wel, Jan?”

„Hier heb ik een kamrad, opa!” roept die blij.

„Heb jij Lineke gezien?” herhaalt grootvader.

„Nee... Het kamrad past precies, opa!” Hij is bij zijn machine. Aan Lineke denkt hij nauwelijks.

Maar tante Loes is plotseling fel ongerust. Zij denkt aan die bons van vanmiddag. Zij denkt er aan dat zij straks een stoel in de gang heeft zien staan. Ze dacht toen dat het een spelletje van de kinderen was. Nu vliegt zij naar de gang. De stoel staat bij de kapstok en aan de kapstok mist ze Lineke's muts en manteltje.

„Ze is weg!” roept tante Loes. „Vader, ze is weg!”

Ze rukt de voordeur open. De hoge stoep is met vers gevallen sneeuw bedekt. Daar staan voetstappen in, grote voetstappen van de postbode en van de krantenman, maar ook, heel flauw, want ze zijn bijna weer ingesneeuwd, de afdrukken van kleine kinderschoentjes. Lineke is de stoep afgedaald, maar verder gaat haar spoor verloren in de vastgetrapte sneeuw.

Lineke is weg.

Grootvader gaat haar zoeken en Jan gaat haar zoeken. De een slaat deze straat in en de ander die. Tante Loes zou ook willen zoeken, maar dat kan niet. Zij moet bij grootmoeder blijven.

Grootvader en Jan komen, ieder van een andere kant, terug. Zij hebben Lineke niet gevonden. Zij gaan weer weg, nu andere straten in, maar zij vinden Lineke ook dáár niet.

Dan klampt grootvader een diender aan en vraagt hem of hij ook een klein meisje heeft gezien.

„Ik heb wel honderd kleine meisjes gezien,” zegt de diender.

„Ik bedoel een klein meisje met een rood manteltje aan en een rood mutsje op,” zegt grootvader.

„Die heb ik er wel tien gezien,” antwoordt de diender.

„Het meisje heeft twee bruine vlechtjes.”

Dan denkt de diender na en schudt vervolgens het hoofd. Zo'n meisje heeft hij niet gezien. Maar misschien weten ze er van op het bureau.

Grootvader en Jan gaan samen naar het bureau. Daar zitten wel vier dienders, maar geen van hen heeft Lineke gezien.

Dan gaan ze allemaal aan het zoeken: grootvader en Jan en de diender van de straat en de dienders van het bureau. Ze zoeken in alle straten en op alle grachten en in de steegjes en bij de vestingwal. Ze zoeken het hele stadje af. Maar ze vinden Lineke niet. Nu is grootvader heel verdrietig en tante Loes is ook verdrietig en Jan is verdrietig. Grootmoeder is ziek en Lineke is weg. Straks komt vader om de kinderen te halen en dan is Lineke er niet. Dit is een droeve Kerstavond.

Meneer Van Strien zit in zijn kamer. Zijn laatste leerling is net weg. Straks moet hij op de beiaard spelen. Nu heeft hij een halfuurtje rust. Buiten speelt de toren het volle uur. Hij luistert naar de wijs, die hijzelf aan de toren heeft geleerd, drinkt daarna zijn thee en rookt een sigaret. Nu speelt de toren het korte wijsje van het kwartier... Hè, wat is dat een vreemde klankenreeks, die achter het kwartier aankomt. Hoog, laag, weer hoog... Dan is het uit. Dit is niet in orde. Daar moet hij eens naar kijken, ofschoon nu niet, al moet hij ook de toren op. Hij moet nu spelen op de beiaard. Hij moet de toren laten zingen op Kerstavond. Meneer Van Strien trekt zijn dikke jas aan, want het is koud. Hij gaat de deur uit. Een straat en nog een straat en dan een klein krom straatje. Daarna haalt hij een grote sleutel uit zijn zak en steekt die in de torendeur. Het slot knarst. De deur draait open. Hij is in het kerkportaal. Daar opent hij de kleine deur en klimt de trappen op.

Het is er donker, maar dat hindert niet. Meneer Van Strien heeft wel een zaklantaarn, die schijnt op de uitgesleten treden en op het vettige touw en op de wanden, waar het vocht afdruipt.

Er fladderen vleermuizen om hem heen met dof wapperende wieken. Meneer Van Strien wordt er niet bang van; hij kent die dieren wel. Hij wordt ook niet duizelig van het draaien van de trap. Hij heeft de stenen trap zo vaak gelopen.

Nu is hij bij de eerste trans, op de zolder, waar de grote ijzeren trommel staat, waaraan de draden bevestigd zijn. Hij kijkt even naar de trommel. Er moet wat onklaar zijn geraakt. Vandaar die vreemde tonen straks. Hij zal het herstellen, later. Nu moet hij op de beiaard spelen.

Hij doet de deur van de beiaardkamer open en knipt het licht aan.

„Hé,” zegt meneer Van Strien opeens. „Hé!”

Er zit iemand op zijn orgelbank. Een meisje is het, een klein meisje. Ze leunt voorover op het klavier. Ze slaapt!

Hij roept haar: „Meisje!” Maar zij hoort het niet.

Hij tikt haar op de schouder. Maar zij merkt het niet.

Hij tilt haar van de bank. Nu neemt haar mouw een stok mee en boven klingelt een klok. Het meisje slaapt nog door.

„Aha, dat mankeerde er aan het klokkenspel,” begrijpt meneer Van Strien. Zij heeft straks ook een stok omlaagedrukt en zo een klok doen klinken.

„Hoe komt het kind hier?” vraagt meneer Van Strien zich af.

„Wat moet zij hier? Waar moet ik met haar heen? Zij moet natuurlijk naar beneden. Maar ik kan haar nu niet naar beneden brengen, want ik moet op de beiaard spelen. De gehele stad wacht op het zingen van de klokken. Eerst moet ik spelen. Dan breng ik haar beneden. Maar wat moet ik nu doen met een slapend kind? Wacht!”

Hij trekt zijn dikke jas uit en legt die op de vloer. Daar legt hij het meisje op. Daar wikkelt hij haar in. Zo ligt ze zacht en warm. Dan gaat hij spelen.

Lineke hoort het klokkenspel. De kleine klokken klingelen, de grote luiden; de hoge en lage tonen klinken door elkaar. Het is nu niet hard en schel; de klokken klinken samen. Ze zingen en Lineke zingt mee. „Nu syt wellecome” zingt ze met de klokken. En „Herdertjes lagen bij nachte”. En „In Bethlehems stal”. En „Ere zij God!” O, nu zingen de klokken niet meer. Nu zingen de engelen. Lineke hoort het en Lineke ziet het. Het zingen komt hoog uit de lucht en de engelen dragen lange witte kleren en hun gezichten blinken van blijdschap. En zij zingen zo mooi. Het lied is uit. Nu moet ik mijn boodschap doen, begrijpt Lineke.

Dan vertelt Lineke vlotter. Van de stenen trap en van de wilde wind en van de grauwe vogels...

„En toen?” vraagt Jan. Hij vindt het mooi.

„Toen kwam ik in een kamertje, waarin een orgel stond,” vertelt Lineke.

Wat er op dat moment gebeurd is, kan zij zich niet precies herinneren. Maar ze weet wel dat het daarna heel mooi werd. De klokken zongen en de engelen zongen en zweefden om haar heen. En één vroeg wat zij wilde, en toen heeft zij hem haar boodschap meegegeven voor de Here: of grootmoeder beter worden mocht.

„Grootmoeder is beter!” onderbreekt Jan.

„Wat?!” roept Lineke uit.

Grootvader knikt. Grootmoeder is vanavond opeens veel beter geworden.

„Wanneer was dat?” vraagt Lineke in spanning.

„Nadat de klokken zongen,” antwoordt grootvader.

Lineke's wangen zijn hoogrood; haar ogen schitteren. „Zou het op mijn boodschap aan de engel zijn?” vraagt zij.

„God hoort het gebed,” zegt grootvader, „en de engelen zijn Zijn dienaren. En om Christus' wil verhoort Hij veel gebeden.”

TWEE KAARSJES VOOR JANNEKE

A. OOSTERBROEK—DUTSCHUN

Janneke was een meisje met blauwe ogen en blonde vlechtjes die, als ze hard liep, op haar schouders dansten. En Janneke liep vaak hard! Het was eigenlijk meer huppelen wat ze deed. Natuurlijk niet, als ze uit school nog op de drukke verkeersweg liep. Maar wanneer ze in de rustige buitenwijk kwam, sprong en huppelde Janneke, omdat ze zo blij was dat ze naar huis ging. Een enkele keer als het heel slecht weer was, bracht vader haar met de auto weg, maar dat gebeurde niet zo vaak, want Janneke's vader was dokter en had het altijd erg druk met de zieke mensen die hij bezoeken moest en die op het spreekuur kwamen. Maar Janneke vond het helemaal niet erg om een eindje te lopen. Er waren zoveel leuke dingen om onderweg naar te kijken en voor je 't wist was je thuis. Zo huppelde Janneke dan elke middag naar huis, vrolijk en blij. Vroeger was ze dat tenminste altijd geweest, blij, als ze naar huis ging. Dan kwam ze de kamer binnen waar moeder wachtte, 's zomers met een glaasje ranja, 's winters met een beker warme chocola. Dan zaten ze een poosje bij elkaar en Janneke vertelde wat ze die dag allemaal had beleefd, op school, bij oma waar ze tussen de middag altijd haar brood opat.

Daarna ging moeder voor 't eten zorgen en speelde Janneke een poosje en dan, het heerlijkste ogenblik van de dag, dan kwam vader thuis. Janneke vloog naar buiten, zo gauw ze de auto hoorde aankomen, deed vlug de garagedeuren open en als vader die achter de auto gesloten had, liepen ze gearmd naar huis, waar moeder al in de open deur stond te wachten.

Dan, net of ze heel groot was, vroeg moeder haar, vader een kopje thee in te schenken, terwijl moeder de tafel dekte.

Met z'n drieën schikten ze zich gezellig om de tafel en Janneke babbelde honderd uit over alles en nog wat.

Ja, Janneke werd wel een beetje verwend!

Ze mocht praten aan tafel, ze mocht, als vader nog naar een patiënt moest, weleens heel lang opblijven, omdat moeder dan alleen bleef. Dat kwam omdat Janneke enig kind was; en ze was ook altijd erg lief. Maar als altijd je zin gedaan wordt, als je vaak krijgt wat je graag hebben wilt, doen mag wat je graag wilt, dan is het ook niet moeilijk lief en vrolijk te zijn, en is er ook geen reden om ongehoorzaam of stout te zijn.

Het was eigenlijk niet goed voor Janneke dat ze altijd alleen was, altijd alleen speelde, want zie je, een vriendinnetje had Janneke niet. Weleens even, maar nooit lang. Want Janneke wilde, als ze met andere kinderen speelde, ook altijd haar zin hebben, ze moesten doen wat *zij* wilde en *zij* moest het mooiste speelgoed hebben.

Vader en moeder merkten eerst niet dat Janneke zo was, maar toen kwam er eens een meisje een paar weken logeren. Haar moeder, die ziek was geworden, was een vriendin van Janneke's moeder daarom kwam ze een paar weken. Toen merkten vader en moeder hoe bazig en kattig Janneke tegen andere kinderen was en dat vonden ze heel erg. Toen merkten ze dat Janneke verwend was en deden ze hun best om haar niet meer te verwennen; maar als je maar één kind hebt, is dat wel een beetje moeilijk.

O, ze hadden het heel erg fijn gevonden als er een broertje of zusje voor Janneke gekomen was. Dan had Janneke vanzelf leren begrijpen dat vader en moeder hun tijd en hun aandacht niet alleen aan haar konden besteden; maar er kwam geen kindje.

Ze hadden er al heel vaak om gebeden, wel elke avond; maar het gebeurde niet. Dat vonden ze erg jammer, maar ze dachten: als God het beter vindt dat we geen kindje krijgen, dan moeten

zich in zijn box probeerde op te richten en „da, da” riep en haar gul wat van zijn speelgoed toestak.

Janneke draaide zich boos om en bleef met de handen op de rug naar buiten staan kijken en dacht: ik kijk toch niet en ik zeg ook niets; jij hoort hier niet. Dit huis is van mij en vader en moeder, en jij. . . . jij bent een lelijke, kleine indringer.

's Avonds in bed huilde Janneke van verdriet, omdat ze dacht dat vader en moeder niet meer van haar hielden; maar ze huilde ook van bóósheid, omdat alles in huis nu niet meer alleen om háár draaide.

Vaak ging moeder bij haar dochttertje op de rand van het bed zitten. Dan streek ze over het blonde haar en nam Janneke's hand in de hare.

Dan praatte moeder zacht en ook een beetje verdrietig en vertelde dat de vader en de moeder van het jongetje gestorven waren en dat er toen niemand meer was die van hem hield, dat vader en moeder, die alleen Janneke hadden, toch best voor hem konden zorgen. Het was zelfs verkeerd als ze 't niet deden. Ze hadden een groot huis en vader verdiende genoeg voor twee kinderen. Ja, moeder zei, dat ze heel blij was dat ze gehoord hadden dat het jongetje zo alleen was, en dat God zelf er voor gezorgd had dat hij nu weer een vader en moeder terugkreeg. Dat ze nu zo'n groot verdriet hadden omdat Janneke niet blij was en niet van het broertje hield, maar ongehoorzaam was en stout en helemaal niet meer hun lieve Janneke van vroeger.

En moeder vroeg of ze wel gebeden had tot de Lieve Heer en gevraagd of Hij dat boze uit haar hartje wilde wegnemen en haar helpen weer een vrolijk lief kind te worden. Ze wist toch wel dat Hij gezegd had dat ieder die een kind van Hem wilde zijn, dat moest tonen door goed en lief te zijn voor alle mensen die verdriet hadden of eenzaam waren?

O, dan vond Janneke het zelf ook heel erg dat ze vader en moeder zo'n verdriet deed, dan huilde ze en beloofde moeder beterschap en ze deed er ook wel haar best voor, maar diep in haar hart, daar bleef dat boze plekje en 't werd groter wanneer ze zag dat moeder lief tegen het broertje was, of wanneer vader, thuisgekomen hem uit de box nam zodat het jongetje op vaders arm kraaide van plezier. Dan werd ze opeens weer zo jaloers en het boze plekje

werd zo groot, dat Janneke helemaal boos werd en stout en al haar goede voornemens vergat.

Toen werd het winter en het zou gauw Kerstmis zijn.

Janneke kreeg vakantie van school en moeder, die het anders altijd erg fijn vond haar dochttertje een poosje thuis te hebben, zag er nu erg tegen op om zo'n onhandelbaar kind de hele dag bij zich te moeten houden.

Ze had al zo vaak met Janneke gepraat, ja ze had al meer dan eens straf gehad, maar het hielp maar even.

Vader en moeder wisten echt niet meer wat ze er mee aan moesten.

Het was lang niet zo gezellig en vrolijk meer in huis als vroeger.

Er moest verandering komen, maar hoe?

Het kleine broertje weer wegbrengen?

O, daar dachten vader en moeder niet over.

Dat lieve, kleine jongetje kon het toch ook niet helpen en bovendien: vader en moeder hielden echt van hun nieuwe kindje, ze wilden hem niet meer missen.

Nee, Janneke moest veranderen.

Praten met Janneke, dat hielp niet, dat hadden ze al zo vaak gedaan. Straffen hielp ook zo weinig, ze had al zo vaak een standje gehad, ze was al meer dan eens naar bed gestuurd als ze brutaal of onvriendelijk was.

Nee, Janneke moest het nu eens goed ondervinden dat het zo niet langer kon, dat ze anders moest worden en weten dat het broertje net zo goed bij vader en moeder hoorde als zij.

Op de dag voor Kerstmis mocht Janneke 's middags met vader mee in de auto patiënten bezoeken. Dat mocht ze altijd een middag in de vakantie. Ze bleef dan in de auto zitten tot vader klaar was en als hij naar mensen ging die hij heel goed kende, dan mocht ze mee naar binnen. En wat het fijnste was, als ze dan in 't donker thuiskwamen, had moeder de Kerstboom opgetuigd en die stond dan kant en klaar te stralen in de voorkamer.

Janneke was die middag wel lief en vrolijk geweest. Ze vergat, doordat ze met vader mee mocht en een hele middag alleen met hem was, alles wat haar de laatste tijd boos en opstandig maakte. Ze vergat eigenlijk helemaal het kleine broertje en dacht hoe fijn het was om straks thuis te komen en de Kerstboom te zien staan en dat er morgenochtend pakjes onder zouden liggen. Ook een pakje voor haar.

„Langzaam rijden, vader,” riep ze, toen ze dicht bij huis kwamen, „dan kunnen we door het raam de Kerstboom zien staan.”

Vader zei niets, maar hij keek opeens heel ernstig.

Janneke zag er niets van. Ze richtte zich half op en tuurde door het raam waarachter de Kerstboom altijd stond, maar ze zag niets. Hé, zou moeder hem nog niet klaar hebben? Of zou ze de boom een ander plaatsje hebben gegeven?

Janneke's gezicht betrok helemaal. Moeder had natuurlijk weer geen tijd gehad. Geen tijd, omdat ze het zo druk had met het broertje. Maar moeder wist toch dat zij, Janneke, er op rekende dat de Kerstboom klaar zou zijn?

Vader keek naar Janneke's donkere gezicht en zijn ogen werden nog ernstiger, er kwam een diepe rimpel boven.

Janneke had geen geduld om te wachten tot hij klaar was in de garage, ze rende naar binnen en gooide de deur met een smak open. Haar ogen zochten door de kamer; nee, er was geen boom.

„Moeder, waar is de Kerstboom?”

Moeder zat in de achterkamer met het jongetje op schoot, ze knuffelde hem even en zette hem in de box; toen Janneke dat zag, werd ze opeens weer zó boos, zó driftig, dat ze met de voet op de grond stampte.

Moeder kwam naar Janneke toe en zei: „Ga daar eens zitten.”

Haar stem klonk kalm, maar heel boos en haar gezicht. . . .

Janneke schrok van moeders gezicht en met neergeslagen ogen ging ze zitten.

Moeder zelf bleef staan en ze leek zo groot, Janneke's hart klopte ineens zo raar. Ze was nog nooit echt bang geweest voor moeder, maar nu was ze bang. Zoals nu, had moeder nog nooit naar haar gekeken.

„Er komt dit jaar geen Kerstboom, Janneke!”

Zó groot was Janneke's verbazing, dat ze even haar angst vergat en moeder aankeek.

„Er komt dit jaar geen Kerstboom, want we kunnen toch niet echt Kerstfeest vieren. Je begrijpt zelf wel waarom niet, als je er over nadenkt hoe jij de laatste weken tegen ons geweest bent. Kerstfeest, dat is het feest van liefde en vrede en we denken aan het Kindje in de kribbe, aan de liefde van God die zo groot was dat Hij ons Zijn Zoon gaf. We zingen dan tot Zijn eer van vrede op aarde en in mensen een welbehagen, maar je begrijpt wel dat

Oma schonk een kopje chocola in voor Janneke en ze kreeg een stuk van een kerstkrans. Er lagen een paar boekjes op tafel, daar mocht ze nog even in lezen, maar Janneke kon de letters bijna niet zien, steeds maar kwamen er tranen in haar ogen en de kerstkrans smaakte ook niet zo lekker als andere jaren. Janneke moest wel vier keer slikken voor er een stukje door haar keel ging.

Oma keek zo nu en dan eens naar het kleine meisje dat maar zo stil aan de tafel zat en iedere keer met haar hand een paar lastige tranen wegveegde.

Oma wist wel dat de straf echt verdiend was, maar ze had toch ook wel een beetje medelijden met Janneke. Ze kreeg zelf tranen in de ogen als ze naar Janneke keek, en toen ineens stond oma op. Ze ging naar de hoek van de kamer, waar een grote, ouderwetse kast stond. Ze trok een la open en helemaal onder een stapel brieven vandaan, haalde ze een klein pakje.

Oma ging weer in haar stoel zitten en legde het pakje voor zich op tafel. Ze schikte het kussen in haar rug wat gemakkelijker en keek Janneke aan.

„Nu zal ik je eerst een verhaaltje vertellen en dan gaan we kijken wat er in dit pakje zit.”

„Er waren eens twee kleine meisjes, twee zusjes.

De één was een heel lief meisje, maar de andere, de jongste was nogal eens stout. Ze was lastig, ongehoorzaam en wat het ergste was: ze was heel erg jaloers.

Die zusjes hadden een tante die niet getrouwd was, dus ook geen kindertjes had. De tante kwam elk jaar met Kerstmis bij haar broer logeren; dan bracht ze voor iedereen een cadeautje mee. Zo ook die keer, waarover ik nu vertel.

De tante bracht voor haar nichtjes een paar prachtige poppen mee. De ene pop was een klein beetje groter dan de andere en misschien ook een klein beetje mooier, en die was natuurlijk voor het oudste nichtje.

Ook kregen de zusjes ieder nog een snoezig kaarsje.

Nog nooit van hun leven hadden ze zulke kaarsjes gezien. Ze waren rood, met gouden bloemetjes en groene takjes er op geschilderd en 't was gewoon jammer om ze aan te steken. Dat deden ze ook niet, ze zetten ze alleen maar ergens neer, zodat iedereen ze goed kon zien.

Wat waren ze blij met de kaarsjes en ook met de poppen! De oudste tenminste, want de jongste zag al gauw dat de pop van haar zusje iets groter en misschien ook iets mooier was dan de hare en ze werd weer vreselijk jaloers.

Ze was de hele dag stout en kattig tegen haar zusje en de volgende dag en nog langer, en het werd op 't laatst zo erg, dat ze iets vreselijks ging bedenken.

Toen haar zusje een paar dagen later even een boodschap moest doen, maakte ze de pop stuk en stopte haar onder in de vuilnisemmer. Maar het allerergste was, dat haar zusje onderweg onder een auto kwam en heel lang in 't ziekenhuis moest liggen voor ze weer beter was.

O, wat vond ze 't toen erg dat ze het gedaan had.

Het kwam natuurlijk al gauw uit en toen moest ze haar pop aan het zieke zusje geven. Nu, dat vond ze toen niet erg, veel erger vond ze 't dat ze zo iets lelijks gedaan had, want ze kreeg echt berouw. En ze vroeg aan de Lieve Heer, of Hij haar dat vergeven wilde en dat vroeg ze ook aan haar vader en moeder. Maar ze moest er toch nog heel vaak aan denken.

Toen het meisje weer beter was en uit het ziekenhuis kwam, gaf ze haar kaarsje aan haar zusje omdat die geen pop meer had. Zo lief was ze toen en ze dacht er helemaal niet meer aan dat haar pop was stukgemaakt.

Maar de twee kaarsjes heeft dat andere meisje altijd bewaard. Die zette ze op haar kamer en als ze weer jaloers was, dan keek ze naar de kaarsjes en aan het erge dat er toen was gebeurd.

Nu is dat meisje een oude vrouw geworden en altijd heeft ze die kaarsjes nog.

Kijk, ze liggen hier voor me op tafel, want dat stoute kind, dat was jouw oma. Ja, grote mensen zijn ook weleens stout geweest toen ze klein waren!

En die oma heeft nu een kleindochtertje die ook vaak jaloers is en omdat ze weet hoe erg het is als er iets gebeurt met de mensen waartegen je zo akelig gedaan hebt, daarom geef ik jou nu die twee kaarsjes, Janneke.

Je mag ze altijd houden en ik hoop dat ze jou ook helpen, net als ze dat mij gedaan hebben. Als je deze kaarsjes ziet, dan zul je terugdenken aan deze Kerstmis nu je vader en moeder zoveel verdriet hebben, omdat hun Janneke zo jaloers is.